

NIEUWSBRIEF

Secretariaat:
Verzetsstraat 76
2912 CV Nieuwerkerk a.d. IJssel
Tel. 0180-314870
e-mail adri.den.boer@geo-info.nl
Rekening NL89 RABO 0345 2942 03
Culturele ANBI
Oudheidkamer: 's-Gravenweg 6a
(tel. 0180-312228)
Museumnummer 1215
Internet-adres:
www.hvnweb.nl

No 67 - OKTOBER 2014

HISTORISCHE VERENIGING

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL

Open middagen Oudheidkamer (14-17 uur):
4/10, 1/11 en in 2015: 3/1, 7/2, 7/3, 4/4 en 2/5

*Mila Jeleznikova, Oude Kerk
vanaf De Dreef, ca. 1996
(coll. HVN, bruikleen
fam. Karstens-Bazen)*

Op 25 maart is door Communicatie van Zuidplas gevraagd of de HVN de vlag van hún gebiedspromotie bij de Oudheidkamer van een raadslid in ontvangst wilde nemen. 26 maart is dat graag bevestigd. Bij brief van 8 augustus kreeg de HVN de vlag per post. (Omdat niet elk raadslid heeft meegedaan aan deze actie, zijn er enkele locaties niet bezocht.) Johan Knoester en Marijke Edel presenteerden hem voor de Oudheidkamer.

Gemeente Zuidplas gaat door met het duurzaam in bewaring geven van haar spullen aan de HVN-oudheidkamer: recent maquettes van het Zuidplas-project, zie pag. 12. Op de foto 2e voorzitter Kor van der Glas.

UITNODIGING:

**ZATERDAG 4 OKTOBER OM 14 UUR OPENT WETHOU-
DER RIK VAN WOUDENBERG DE HERINGERICHTE
EERSTE HOOIBERG ÉN EEN WISSELEXPOSITIE
MET PERSFOTO'S (1984-1995).
HET ZOU LEUK ZIJN ALS U ALS LID OF DONATEUR
DAARBIJ WILT ZIJN. GASTEN MOGEN OOK MEE!**

HERINRICHTING HOOIBERG KLAAR: MET DANK AAN VRIJWILLIGERS!

Over die herinrichting van de eerste hooiberg was te lezen in de Nieuwsbrieven vanaf nummer 60 (mei 2012). In het jaarverslag daarin over 2011 stond: 'Een begin werd gemaakt met een facelift voor de expositie in de eerste hooiberg'. In de jaarverslagen over 2012 en 2013 is de voortzetting gememoreerd. In nummer 61 werd verder een foto geplaatst van daar bezige vrijwilligers en in nummer 63 is de gift van €3.000 ter zake van de Van Cappellenstichting verantwoord. Opvallend is óók voor wie de oude situatie niet (meer) kende naast vele vitrines en beter licht de nu royale toelichting over de themahoekjes. Buiten is een passend afdak gemaakt voor eerste stenen. Kom vooral kijken, liefst met gasten (en zie verderop al een foto met Brainskinderen in deze hooiberg)!

PERSFOTO'S 1984-1998 OP STALZOLDER

Tot eind maart 2015 worden er op de stalzolder persfoto's van 1984-1998 tentoongesteld die Peter Molkenboer toen maakte voor het Rotterdams Nieuwsblad, editie IJssel en Lek. De Rotterdammer Molkenboer (68) werd op 1 oktober 2011 bij sportfotografie in Vlaardingen onwel en overleed daarna.

In Nieuwsbrief 62 (febr. 2013) is op p. 13 het verwerven van Nieuwerkerkse foto's uit zijn nalatenschap vermeld en is beloofd: 'Een selectie komt zeker publiek te zien!' Nogmaals dank aan persfotograaf Roel Dijkstra uit Vlaardingen voor die eerdere verwerving! De keuze betreft nu het Oude Dorp (1984-1998) - zie die torenfoto - en de Oudheidkamer (1992-1998), beide toen volop in ontwikkeling en nog gevolgd door een heuse pers. Deze zwart-witfoto's van 18 x 24 cm zijn deels een aanvulling op de kleurige HVN-fotoalbums die Mieke den Boer over deze jaren maakte. Ook die liggen erbij!

POËSIE-ALBUMS IN STAL

Tot eind 2014 is in de stal beneden een kleine tentoonstelling van ruim 40 poësie-albums uit Zuidplas, geleend en uit eigen HVN-bezit. Kom kijken! De foto rechts is van de opening in mei en de foto onder van een bezoek op de openmiddag van juni van de (inmiddels) wethoudersfamilie Van Woudenberg.

Op 4 juli publiceerde journalist (en HVN-lid) Peter Schilthuizen over de expositie in het AD (editie Rotterdam-Oost).

6 | Rotterdam-Oost 40 JUNI 2014

Facebook avant la lettre

Oudheidkamer decor van historische poëziealbums

WED. HENRIËTTE VAN DER WOUDE Poëziealbums zijn een bijna vergeten vorm van literatuur, een erfenis van de literatuurgeschiedenis. In de Nieuwe Kamer voor Oudheidkamer is een expositie te zien van 43 poëziealbums uit de 18e eeuw. Alleen al de afgeplakte vellen...

In Rotterdam De Nieuwe Kamer voor Oudheidkamer is een expositie van 43 poëziealbums uit de 18e eeuw. Alleen al de afgeplakte vellen...

Wat is een poëziealbum? Een poëziealbum is een boek waarin gedichten zijn afgeplakt op vellen van papier of leer. Het is een vorm van literatuur die in de 18e eeuw populair werd. De albums werden vaak als cadeau gegeven of als herinnering aan een reis of een gebeurtenis. In de Nieuwe Kamer voor Oudheidkamer is een expositie van 43 poëziealbums uit de 18e eeuw. Alleen al de afgeplakte vellen...

'MEESTE GEMEENTEN VINDEN MUSEA BELANGRIJK'

Dat was de kop van een artikel in het blad *Museumpeil* van voorjaar 2014. Samen geven de 403 Nederlandse gemeenten 203 miljoen euro uit aan musea. Dat is niet alleen aan subsidies; diverse musea zijn zelfs een gemeentelijke dienst. Zuidplas kwam er al goedkoop van af en kortte niettemin grover dan elders: 30% in 2013/2014. Over 2011-2016 bezuinigden gemeenten gemiddeld 10% op cultuur. Van 2011-2013 hielden de G35 (35 grootste gemeenten) hun museumsubsidies zelfs op peil! Op 18-2-2014 werd de HVN-secretaris door een extern bureau geïnterviewd over het subsidiebeleid van Zuidplas. 'Iedereen met verkapte subsidies werd niet gekort', aldus een verslagen zin van hem over die eerdere bezuinigingen van 30% op verbanden met MO-subsidies zoals de HVN (de niet-verkapte dus). Op 3-9-2014 herhaalde hij dat op een informatiebijeenkomst van de raad en verzocht om *minstens* een eerlijke voetnoot in het MO-subsidieregister dat die verkapte subsidies mankeren. Het beeld dat het Gouds Verzetsmuseum en de HVN samen wel 0,4% van de MO-subsidies zouden krijgen is fout en véél te hoog, omdat men die verkapte subsidies aan vooral de sport niet mee wil rekenen in het totaal. De voetnoot blijft nóg uit...

BEZOEK NIEUWE OUDHEIDKAMER 'HET WEESHUIS' IN MOORDRECHT

Iedere tweede zaterdag van de maand 13.30-16.30 uur. Doen!

TERUGBLIK LEDENVERGADERING

De ruim 20 aanwezigen stemden op 4 juni in met de jaarstukken. (De subsidie 2013 is nadien door b&w vastgesteld conform het verleende en in de jaarrekening nog als *voorlopig* opgenomen bedrag.) Omdat Zuidplas de niet-verkapte subsidies, zoals die aan de HVN, *niet* indexeert, is naast bezuinigen groeiend inkomsten genereren uit de samenleving nodig, zo vonden ook de leden.

Nieuw lid van de kascontrolecommissie voor 2014 werd Ad Smit en de nieuwe

vervanger Ton Reijers; dit naast blijvend lid Kees Vermeij en na het terugtrekken van de in OZM drukker Pim v.d. Zalm als plaatsvervanger. Marjolein van Herwijnen werd in de vacature van Marianne Bazen als bestuurslid gekozen. (De eerste kreeg als vertrekkend kascontrolecommissielid een Oudheidkamer-kop-en-schotel en de laatste werd voor haar bestuursinzet sinds 2009 fors in de bloemen gezet.)

Het gepresenteerde beeldjaarverslag 2013 staat op de website, evenals van eerdere jaren. Samen zijn ze het e-fotoalbum van de HVN vanaf 2006! Zie onder 'Contact, nieuws & links'.

HVC- en HVN-er Frans van Es, die nog een mooie Dorpsstraat-aanwinst doorgaf ook, bracht een hommage aan broodslijter Jan van der Heijden (1941-2014). Deze kwam, evenals eerder de Capelse broodslijter Frans van Es (oom van de spreker), ook in Nieuwerkerk. Jan werd geboren achter café De Roode Leeuw en volgde met zijn werk zijn oudere broers op, eerst als knecht en vanaf 1963 zelfstandig. Applaus en een fles molenwijn waren de waardering voor de spreker.

WEER WASMARATHON EN 'BRAINS IN DE HOOIBERG'

Ruim 300 kinderen bezochten voor de zomervakantie de Oudheidkamer. Onder leiding van een team van vrijwilligers maakten zij kennis met het "wassen-op-de-hand" zoals dat vroeger gebeurde vóór de komst van de wasmachine.

Ook het afgelopen schooljaar deden kinderen weer mee met de buitenschoolse activiteiten van het project Brains. In een hooiberg konden ze kennismaken met thema's uit de geschiedenis van Zuidplas. Zo konden ze bij het thema over de Maalderij graan malen en wegen bij de weegschalencollectie.

Toen ik bij Jan Voordijk werkte kreeg ik wel eens de opdracht om daar de loods te repareren, want er lagen in de loods gigantische bergen kolen, cokes of anthraciet of sloffen (briketten). De vriend was toen in mijn ogen een mooi stuk natuur. Het was soms moeilijk te betreden, want het lag zelf op een moeras en je moest vooral goed uitkijken bij de sloten, want het was heel diep, maar dan kon mijn vader in de winter het riet op het ijs maaien, natuurlijk met klomplaaizen aan, ook stond daar toen een struik van kamperfoelie die heel lekker rook, al met al een heel mooi gebiedje, waar het goed toeven was!

OUD BANKGEBOUW WEER TE KOOP... MINUS GEDENKSTEEN!

"s-Gravenweg 244. In augustus 1949 kreeg de architect, de heer L.N. Krijgsmann, de opdracht een bankgebouw met kassierswoning te tekenen van de toenmalige Coöperatieve Boerenleenbank. Aldus geschiedde, in 2013 is aan onze makelaardij de opdracht gegund deze in 2006 gemoderniseerde, gerenoveerde en onder architectuur van mevrouw Jacobine van Beurden [??] aan te bieden in de huidige markt van koop- en verkoop. (...) Veel van de oorspronkelijke details zijn bewaard in het gevelbeeld, de sloot voor van maar liefst 4.75 meter breed en de brug zijn verdwenen, daarvoor is een stoep teruggekomen. (...) Achter de kastenwand in de living gaat de trap schuil naar kelder I, waar de "oude" bankkluis te vinden is, ideale plek om te chillen. (...) De buitengevel is behandeld en oogt fris, voegwerk en steenkleur zijn in harmonie met de omgeving en de oude grandeur van de Coöperatieve Boerenleenbank laat zien waar men voor stond, kwaliteit."

Deze tekstfragmenten nemen we graag over van www.funda.nl, de website die ook voor de huidige vraagprijs te raadplegen is (makelaar is Van Leeuwen). De eerste steen (gedenksteen) van dit pand in een 'bosrijke omgeving' heeft de HVN-Oudheidkamer in bruikleen van Rabobank Gouwestreek; deze is te zien boven de kapstok in de koffieruimte! Ernaast hangt een wandbord dat de bank in 1952 aan de jubilerende coöperatieve maalderij (landbouwvereniging) gaf, met haar eigen nieuwe pand erop!

Op www.funda.nl staat trouwens ook de villa Buitenlust uit 1884 (rijksmonument) te koop met de volzin: 'In de eerste helft van de 20^e eeuw is het pand in gebruik geweest als kantoor van de Boerenleenbank (voorloper Rabobank).'

BANKAVOND IN OUDHEIDKAMER

Woensdagavond 14

MONUMENTENBELEID ZUIDPLAS

Op 3 juni was op CDA-verzoek de Informatienota Gemeentelijk Monumentenbeleid in de raad aan de orde. (Nu was Jan Hordijk de verantwoordelijke wethouder, maar op het stuk stond nog R. Bosman.) Uit de toelichting daarin: *'De gemeenteraad volgt met haar keuze de adviezen van de gemeentelijke monumentencommissie, de historische verenigingen en diverse instanties die zich inzetten voor het behoud van cultureel erfgoed (Bond Heemschut, Cuypersgenootschap).*' Mooi dus! Er was geen besluitvorming meer vereist. Wethouder Hordijk wees de raad erop dat in de eigen erfgoedverordening van 2010 aanwijzing van monumenten aan het college is toebedeeld!

GOUDSE NIEUWSBRIEF MONUMENTEN & ARCHEOLOGIE

De gemeente Gouda heeft veel voorbeeldigs, ook de elektronische *nieuwsbrief Monumenten & Archeologie*, zie het archiefje op: www.gouda.nl/gemeente/Wonen/Bouwen_en_Wonen/Archeologie/Archief_Nieuwsbrieven

ZUIDPLASMONUMENTEN: ROUTES, KAARTEN EN SCHILDJES

Tot heden staan op de gemeentelijke website www.zuidplas.nl nog alleen in een tekstuele fietsroute de rijks- en gemeentemonumenten van voormalig Zevenhuizen-Moerkapelle. Kwamen op het in 2013 uitgegeven recreatiekaartje van 'Zuidplagewoongrenzeloos' alleen de steenovens van Kléin Hitland er als monument op voor, op de semi-commerciële kaart van een jaar later - op onbekende, maar grotere schaal, ook zonder schaalstok - is een groter deel van het dozijn Nieuwerkerkse rijksmonumenten met een signatuur aangegeven.

De kaart is ook te downloaden vanaf www.zuidplas.nl. (De Oudheidkamer staat er met een museaal Grieks tempelsignatuur ook op, en zelfs met openingstijden

op de achterkant, mooi!) Zuidplasbreed is circa 25% van de rijksmonumenten aangegeven. Benoorden de Oudheidkamer staat op de kaart ook één monumentensignatuur voor kennelijk de vier monumenten 's-Gravenweg 3, 6/8, 10 en 16.

Een folder met route langs **alle** Nieuwerkerkse rijksmonumenten staat wel al jaren op de HVN-site: www.hvnweb.nl/hisfoto/rmon.htm. Wethouder Rik van Woudenberg stelde verder al: "De recreatiekaart zal zich de komende jaren ontwikkelen." Misschien wel met meer monumenten erop?

Tot slot een relevant citaat van de als filosoof betitelde wethouder (en HVN-lid) Arjen Hazelebach bij zijn afscheid op 28 mei: *'Op dit moment zijn de verschillende culturen van de gemeenten voor de fusie nog aanwezig in het gemeentehuis. Het zal nog jaren duren voordat deze helemaal verdwenen zijn.'* Zou een volgend cultuurstapje een Zuidplasbrede gemeentelijke monumentenlijst zijn? En met dito schildjes?

'GEMEENTELIJKE MONUMENTEN IN BEELD'...

... is de titel van een aanbevolen tentoonstelling in het museum in Zevenhuizen, zie voor meer: www.oudzevenhuizenmoerkapelle.nl.

'DE LAAGSTE POLDER VAN EUROPA'?

'De voorliggende rapportage "Op het laagste punt aan de top!" is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen gemeente Zuidplas en het lokale bedrijfsleven: het economische beleidsplan voor de komende jaren. Zuidplas - het laagste punt van Europa - moet uitgroeien tot een thuishaven voor toponderingen met topwerknemers in een topomgeving.' (www.zuidplas.nl). Het laagste punt van Europa is echter niet ons door het vervenen dankzij de turfwinning bereikte dieptepunt, maar uit een andere vorm van 'dag- en roofofbouw' ontstaan: de bruinkoolmijn Hambach achter Bonn. In 2007 had deze mijn een omvang van 3.389 hectare, maar deze kan nog groeien tot 8.500 hectare. Hij ligt nu 293 meter onder Normal Null (NN) oftewel NAP, is gestart in 1984, is nu een polder en wordt later een meer! Het laagste punt van Europa is dan weer de Lammefjord in Denemarken, 7 meter onder zeeniveau en in 1875 ingepolderd. Toch: toponderingen in Zuidplas blijven welkom als HVN-donateur! De tweede toeristische kaart van 'Zuidplasingewoongrenzeloos' heeft het tot voorop en in kleur toe ook herhaaldelijk over *'grenzeloos genieten in de laagste polder van Europa'*. (Voorop pal onder in zwemvesten geklede meisjes!) In de volgende editie ook maar afzwakken tot 'van Nederland'? En tegelijk maar veranderen dat in 1953 een schipper destructief 'zijn schip in de dijk stak'? Rianne Oosterwijk uit Moordrecht schreef er pas voorbeeldig over in een scriptie: 'Het schip klapte als een sluisdeur tegen de kant'.

HVM GEFELICITEERD MET OPENING BURGERZAAL IN WEESHUIS

De Historische Vereniging Moordrecht (HVM) nam op Open Monumentendag, 13 september, haar nieuwe onderkomen in de Burgerzaal van hun laatste raadhuis (eerder: Weeshuis) in gebruik. Gefeliciteerd! In de HVN-nieuwsbrief 58 (sept. 2011) is in tekst en foto's verslagen hoe de HVN in die toen incidenteel open ruimte de HVM een melkbus schonk van een zuivelfabriek uit Moordrecht. Hij staat nu in het depot achter de keuken. En mag het Weeshuis maar snel een gemeentelijk monument worden!